

Michal Šerák

Navazující výzkum účastníků zájmového vzdělávání dospělých

Katedra andragogiky a personálního řízení FF UK v Praze

Zájmové vzdělávání dospělých patří mezi ideově i systémově nejpůvodnější segmenty vzdělávání dospělých. V ČR má navíc tato sféra bohatou tradici sahající až do období národního obrození. V průběhu posledních dvou dekád však prochází – pod vlivem celé řady politických, ekonomických i sociálních faktorů – mnohými proměnami, které nelze vždy hodnotit pouze kladně. Oblast zájmové edukačních aktivit navíc zůstává stranou zájmu odborné veřejnosti, politické reprezentace i akademické obce. Celý segment lze hodnotit jako výrazně diversifikovaný, nesourodý a převážně neprozkoumaný. V revoluční době bylo provedeno a publikováno pouze několik málo výzkumů zaměřených na popis a analýzu aktivit zájmového vzdělávání dospělých. Jedním z nich bylo i statistické šetření z let 2002–2003, realizované pod vedením autora tohoto příspěvku a publikované o rok později. Po sedmiletém odstupe jsme se rozhodli navázat na výše uvedené šetření za pomoci stejných dotazníků a nezměněné metodologie. Hlavním důvodem byla snaha o zachycení vývoje, kterým segment v posledních letech prochází. Cílem šetření byla primárně analýza účastníků zájmového vzdělávání dospělých se zvláštním zaměřením na jejich motivaci, preference, očekávání a spokojenost s dostupnou nabídkou. Porovnání získaných údajů s výsledky předcházejícího šetření pak umožňuje podchytit vývojové trendy, včetně role evropských finančních zdrojů či případných dopadů proběhlé hospodářské krize.

Martin Kopecký

Strategie výzkumu důvodů (ne) účasti dospělých na vzdělávání pro porozumění učícímu se subjektu i vzdělávacích politik

Katedra andragogiky a personálního řízení FF UK v Praze

Příspěvek se zabývá potřebností kombinovat kvantitativně a kvalitativně zaměřený výzkum účasti dospělých na dalším vzdělávání, resp. analýzu bariér této účasti. Podoba vzdělávání a učení se dospělých v sobě totiž vždy kombinuje schopnost a reflektovanou potřebu učení se jednotlivce a podmínky, v nichž se vzdělávání (ne)odehrává. Kontext vzdělávání má svou kulturní, ekonomickou a politickou dimenzi. Společenský kontext určuje jednak podobu institucionálních bariér, jednak (byť zprostředkovaně) bariér situačních a dispozičních. Chceme-li nahlédnout to, proč v různých podmínkách nacházíme různou úroveň účasti dospělých na vzdělávání, je třeba využívat nejenom převážně kvantitativně zaměřené mezinárodní výzkumy participace dospělých

na vzdělávání a rozbory podob systémů vzdělávání dospělých, ale i pracovat s individuální perspektivou. To může napomoci pragmaticky a kriticky orientovanému výzkumu, který naznačuje, že v různých společenských podmínkách lidé formulují různorodé strategie pro vzdělávání, stejně jako v této souvislosti mají specifické motivy a očekávání. Vzdělávání dospělých se pak ukazuje jako jev s natolik složitou povahou, že by měl být interpretován mj. v souvislosti s komplexem veřejných politik, které se uplatňují ve zkoumaném prostředí.

Příspěvek dává odpověď na otázku, jaká je žádoucí příprava vysokoškolsky vzdělaného odborníka v oblasti vzdělávání dospělých. K tomu se autoři vyjadřují na základě dotazníkového šetření mezi absolventy navazujících magisterských studijních programů oborů Andragogika a příbuzných studií. Šetření staví na kompetenčních modelech vzdělavatele dospělých, jak s nimi pracuje literatura poslední dekády. Výzkum přináší jednak unikátní pohled na vysokoškolské absolventy, reflektuje vysokoškolskou výuku a zároveň má velký přínos pro vzdělávací praxi. Toto výzkumné šetření je podpořeno projektem OPVK Inovace a modernizace přípravy studentů pro komplexní uplatnění ve vzdělávání dospělých realizovaného Centrem inovace andragogických studií ÚPV FF MU.

Petr Novotný

Příprava vysokoškolsky vzdělaného odborníka v oblasti vzdělávání dospělých

Ústav pedagogických věd FF MU